

Met een groene, oranje of rode stemkaart kunnen leerlingen van Aventurijn in Almere reageren op een stelling over seksualiteit of relaties. FOTO WERRY CRONE

Een penis is privé, net als iemands borsten en billen

REPORTAGE Lessen over seks en relaties maken verstandelijk beperkte jongeren weerbaar

Iris Pronk
ALMERE

Een jongen die zijn broek laat zakken en zijn penis toont. Is dat oké? Nee, weten de leerlingen van juf Karin de Grootte: een penis is privé, die dring je niet aan anderen op. Dus steken ze tijdens de les 'relationele en seksuele vorming' een rood stempapiertje in de lucht. Rood betekent stop, hou op. Alleen Jesper, een jongen met Down, kiest oranje, de kleur van de twijfel. "Ik vind het een beetje vies", legt hij uit.

De volgende situatie is lastiger te interpreteren voor deze pubers met een verstandelijke beperking, leerlingen van Aventurijn, een school voor zeer moeilijk lerende kinderen in Almere. Een man legt zijn hand op de billen van een vrouw. Is dat oke?

"Kijk eens naar haar gezicht", helpt de juf. "Die vrouw kijkt helemaal niet blij." Toch kiest Dominique voor groen, de kleur van 'goed', want "dat doet papa ook bij mama". Misschien vindt haar moeder zo'n bilklapje wel leuk, beaamt De Grootte, maar de mevrouw op het plaatje niet. Dus moet deze man zijn handen thuis houden. "Billen zijn ook privé, net als borsten, een vagina en penis."

Er rust een taboe op seksualiteit bij verstandelijk beperkte kinderen en jongeren, stelt kenniscentrum Rutgers vast. Veel ouders en docenten weten niet hoe ze het onderwerp moeten bespreken, terwijl dat wel bittere noodzaak is. Uit onderzoek blijkt dat verstandelijk beperkte vrouwen en mannen in hun

jeugd vaak seksueel misbruik meemaken, variërend van ongewenste aanrakingen tot een verkrachting. Daarom lanceerde Rutgers de eerste website met seks- en relatielessen voor deze kwetsbare groep: www.seksuelevorming.nl (speciaal onderwijs). Docenten kunnen daar op informatie vinden over veilig vrijen, intimiteit, weerbaarheid, wensen en grenzen, afgestemd op jongeren met een IQ van 70 of (veel) lager.

Voorheen moesten scholen alles 'zelf uitvoeren', weet Dunja ten Oort, teamleider bij Aventurijn, een voorloper op het gebied van seksuele vorming. Op deze school met 172 leerlingen van 12 tot 20 jaar, staat het vak al vijf jaar op het lesrooster, naast rekenen en taal. De beslissing om wekelijks serieuze aandacht aan seksualiteit en relaties te besteden, was ingegeven door "wat er bij leerlingen speelt", vertelt ze: jongeren die elkaar gewenst of ongewenst betasten, geen nee durven zeggen of ernstig lijden onder een verkeerd vriendje. Een jongen die constant masturbeert, een meisje dat steeds met jongens in de bosjes zit.

Dat deze lessen effect hebben, blijkt uit een anekdote over Yasmina (16), een leerling van juf Karin de Grootte. Dit verlegen meisje had zo goed begrepen dat haar billen en vagina privé zijn, dat ze weigerde zich uit te kleden voor de dokter en de fysiotherapeut. "Ze neemt het heel letterlijk op", zegt haar moeder Fatima, die het 'super' vindt dat de school zo'n werk maakt van de weerbaarheid van haar dochter.

"Het is een heel kwetsbare doel-

'Verstandelijk beperkten zijn een kwetsbare doelgroep waar helaas in de maatschappij heel snel misbruik van wordt gemaakt'

groep, waar helaas in de maatschappij heel snel misbruik van wordt gemaakt."

Dat er ook een andere kant van seksualiteit is – een leuke – komt bijvoorbeeld aan bod in de les van Renée Entrop, die leerlingen van 16 tot 18 jaar heeft met een hoger cognitief niveau, al zijn de onderlinge verschillen groot; sommigen spelen nog met Little Pony's. "Vandaag wil ik het hebben over dat je elkaar echt heel leuk vindt", vertelt ze aan de klas. Ze laat een filmpje zien van een jongen en een meisje die een oogje op elkaar hebben. Maar de jongen verpest het met een overdreven stoere vraag: "Geloof jij in liefde op het eerste gezicht? Of zal ik nog een keer langslipen?" Bah, denkt het meisje.

"Welke vragen kun je beter stellen als je iemand leuk vindt?" vraagt Entrop. Hoe oud ben je, stelt een leerling voor. Wat is je lievelingseten, suggereert een ander. Daar twijfelt Entrop hardop even over: "Werk dat, als je op een onbekende afstapt en vraagt: wat is je lievelingseten?"

Gaan we het volgende les over 'boem-boem-seksdingen hebben?' vraagt een meisje met een brede grijns. Dat zou zomaar kunnen; voorbehoedsmiddelen en soa's staan ook op het programma. Laatst nam een meisje met strenge ouders de juf wél in vertrouwen. "Ze was vastbesloten", vertelt Entrop. "Ze zei: 'Ik wil hét gewoon een keer doen.' Ik heb haar toen op het hart gedrukt: denk aan de pil en condoms. Raak in elk geval niet zwanger, bespreek het met je zus."

Misbruik voor webcams, pesten in chatgroepen

Seksueel misbruik via de webcam; op Aventurijn in Almere, een school voor voortgezet speciaal onderwijs, hebben ze het nog niet meegemaakt. Maar omdat een deel van hun leerlingen wél gebruikmaakt van de sociale media, is het wel een thema in de les. Voorig jaar was er zelfs een speciale ouderavond, met name over het pestgedrag in de chatgroepen waar sommige leerlingen lid van zijn. "Onze leerlingen zijn op dit gebied naïef en weinig weerbaar", zegt teamleider Dunja ten Oort. "We zien wel een risico."

Werkstraf voor mishandelen van kleuterjuf

De vader die eind augustus een kleuterjuf op de Haagse Annie M.G. Schmidtschool mishandelde, krijgt een werkstraf van 100 uur en moet 600 euro schadevergoeding betalen.

De man ging door het lint omdat de leerkracht zijn dochter zou hebben misbruikt. In de eerste schoolweek vertelde de 4-jarige thuis over gymmen zonder ondergoed. De ouders meldden haar ziek en gingen verhaal halen. De aanklacht over misbruik is ongegrond verklaard.

Volgens de juf begon de vader meteen te slaan. De ouders zegden dat zij 'laconiek', 'provocerend' en respectloos reageerde op hun vragen. Bij de vader knapte iets, sloeg de juf in het gezicht en trok aan haar haren. Volgens de juf dreigde de verdachte haar kinderen iets aan te doen. Dat ontkent hij. De rechter acht bedreiging niet bewezen. De juf is in therapie en werkt niet. Directeur Rubi Hendriks is blij met de schuldverklaring. "Pas vierden we het 40-jarig jubileum van de juf. Nu is dit wellicht het eind van haar carrière, heel verdrietig." (TROUW)

Betrapt zwartrijder krijgt hogere boete

De boete voor zwartrijden stijgt op 1 april van 35 euro naar 50 euro. Aanvankelijk zou het bedrag worden opgeschroefd tot 70 euro, maar staatssecretaris Sharon Dijksma (infrastructuur) wil agressie vermijden. Van de mensen die zich agressief gedragen in het openbaar vervoer is 60 procent zwartrijder. Er komt ook een speciale regeling voor reizigers met een ov-jaarabonement. Deze groep krijgt geen boete meer als per ongeluk niet is ingecheckt. (ANP)

Wetenschapper moet gratis publiceren

Het wordt met belastinggeld betaald, dus moet de opbrengst ervan ook voor iedereen toegankelijk zijn. Dat uitgangspunt gaat NWO, een belangrijke financier van wetenschappelijk onderzoek, hanteren. Wie met geld van NWO onderzoek doet, moet de resultaten meteen gratis toegankelijk maken, en dus niet via wetenschappelijke tijdschriften waarvoor betaald moet worden. De eis geldt voor elk onderzoek waarvoor vanaf 1 december subsidie wordt gevraagd. (TROUW)

Tiener opgepakt voor aanrandingen Deurne

Een zestienjarige jongen uit het Brabantse Deurne wordt verdacht van een reeks aanrandingen in zijn woonplaats. De tiener is afgelopen dinsdag aangehouden. Hij zit vast en wordt vandaag voorgeleid aan de rechter-commissaris. In oktober en november kwamen bij de politie zestien meldingen binnen van veelal minderjarige meisjes. Zij zeggen dat ze al fietssend zijn lastiggevallen, de jongen zou ze onzedelijk hebben betast. (ANP)